T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

www.balioglu.net

SAMSUN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ SAMULAŞ A.Ş. (SAMSUN PROJE ULAŞIM A.Ş.)

2019 Yılı Sayıştay Denetim Raporu

Kasım 2020

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ 1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU 5
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU 6
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI 6
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 6
6. DENETİM GÖRÜŞÜ 8
7. DENETİM BULGULARI 8

www.balioglu.net

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Şirketin Sermaye/Ortaklık Yapısı 3

www.balioglu.net

KISALTMALAR

SAMULAŞ A.Ş. : Samsun Proje Ulaşım İmar İnşaat Yatırım San. ve Tic. A.Ş.

UKOME : Ulaşım Koordinasyon Merkezi

www.balioglu.net

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanakları

1. Damga Vergileri İle Binek Otomobiller İçin Ayrılan Kıst Amortismanların Hatalı Muhasebeleştirilmesi

2. Yazılım Alımlarının Haklar Hesabında İzlenmemesi

3. Kıdem Tazminatı Karşılığı Ayrılmaması

B. Denetim Görüşünü Etkilemeyen Tespit ve Değerlendirmeler

1. Büyükşehir Belediye Meclisi Kararıyla SAMULAŞ A.Ş.'ye Devredilen Bazı Otobüs Hatlarının İşletme Hakkının Mevzuata Aykırı Olarak Özel Halk Otobüsleri Derneğine Devredilmesi

2. Samsun Büyükşehir Belediyesine Ödenen Hafif Raylı Sistem Hat Kirasının Eksik Hesaplanması

3. Ultralight Kart Bedellerinin Özel Halk Otobüslerinden Tahsil Edilmemesi

4. Vatandaşların Satın Alıp Kullanmadığı Jetonlardan Dolayı Jeton Havuz Hesabında Biriken Tutarların, Büyükşehir Belediyesine Gönderilmemesi

5. Samsunspor Kulübü Derneği ile Yapılan Ayni Hizmet Sözleşmesinin Uygulamasında Büyükşehir Belediyesinin Gelir Kaybına Uğratılması ve Yasal Düzenlemelere Aykırı Şekilde Ücretsiz Taşıma Yapılması

6. Şirketin Finansal Sıkıntı Yaşamasına Rağmen Spor Kulübü İle Sponsorluk Anlaşması Yapılması

www.balioglu.net

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

1.1.1. Şirketin Tabi Olduğu Mevzuat

SAMULAŞ A.Ş., Samsun Büyükşehir Belediyesince 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26'ncı maddesi ile 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 70'inci maddesine göre kurulmuştur.

SAMULAŞ A.Ş. faaliyetlerini aşağıda yer alan temel mevzuata göre gerçekleştirmektedir:

1) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

2) 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

3) 5393 sayılı Belediye Kanunu

4) 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu

5) 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu

6) 6085 sayılı Sayıştay Kanunu

7) 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu

8) 4857 sayılı İş Kanunu

9) 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu

10) Vergi Kanunları (5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu vs.)

11) 4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

1.1.2. Şirketin Amacı ve Faaliyet Konusu

SAMULAŞ A.Ş.'nin temel amacı, toplu ulaşım hizmetlerini sunmaktır.

Şirket, Samsun'da şehir içi toplu ulaşım alanında faaliyet göstermek amacıyla, Samsun Büyükşehir Belediyesinin bağlı ortaklığı şeklinde 11.09.2009 tarih ve 257 sayılı Büyükşehir Belediye Meclisi Kararı'na istinaden Bakanlar Kurulunun 11.11.2009 tarih ve 2009/15739

www.balioglu.net

Sayılı Kararı ile verilen izinle kurulmuştur.

Şirket esas sözleşmesi 17 Ocak 2018 tarihinde güncellenmiştir. Güncellenen sözleşmeye göre şirketin faaliyet alanları:

- Raylı-raysız yer altı ve yer üstü her türlü kara deniz göl ve hava taşımacılığı yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek,

- Ulaşım ve toplu taşıma işlemlerini yapmak,

- Açık, kapalı otopark yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek,

- Trafik düzeni için sinyalizasyon ve kapalı devre televizyon sistemleri kurmak, kurdurmak,

- Toplu taşımacılıkla ilgili durak, terminal yapmak,

- Çağrı merkezi kurmak, kurdurmak,

- Şirketin mülkiyet ve zilyetliğinde bulunan menkul ve gayrimenkul alanları üzerinde reklam alanları geliştirmek, kiraya vermek,

- Konusu ile ilgili üçüncü kişilerden mal ve hizmet almak,

- Akıllı bilet yönetim sistemini kurmak kurdurmak,

- Petrol ürünleri alım-satımı yapmak ve depolama, dağıtım, dolum tesisleri kurmak,

olarak tanımlanmıştır.

www.balioglu.net

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

1.2.1. Şirketin Teşkilat Yapısı

SAMULAŞ A.Ş., 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş anonim bir şirkettir. Yönetim Kurulu tarafından temsil ve idare olunur. Niteliği gereği sürekli bir organ olan yönetim kurulu üyeliğine ancak gerçek kişiler seçilebilir. Pay sahibi olan bir tüzel kişi yönetim kurulu üyesi olamaz. Ancak, tüzel kişinin temsilcisi olan gerçek kişiler yönetim kurulu üyesi olarak seçilebilir.

Anonim şirket yönetim kurulu; ortakların sermayelerinin korunması ve değerlendirilmesini, şirket alacaklılarının da alacaklarını emanet ettikleri, idare ve temsile yetkili bir organdır. Yönetim Kurulu, anonim ortaklığın Kanun'la öngörülmüş zaruri bir organıdır.

Anılan Kanun hükümleri çerçevesinde faaliyet gösteren SAMULAŞ A.Ş'nin teşkilat yapısı, 1 Genel Müdür, 5 Müdürlük ve 14 Şeflikten oluşmaktadır. Ayrıca, doğrudan Genel Müdüre bağlı Özel Kalem Şefliğinin yanı sıra hukuk müşavirliği bulunmaktadır.

1.2.2. Şirketin İnsan Kaynakları

Şirkette 514 personel çalışmakta olup, şirketin çalışanları 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunu'na tabidir.

Şirketin yönetimi ve temsili Yönetim Kurulu tarafından yürütülmektedir. Genel Müdür Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri arasından seçilmektedir. Yönetim Kurulu üyelerinden birisi Genel Müdür olarak görevlendirilmiştir. Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları yönetim kurulu kararı ile olmaktadır.

1.2.3. Şirketin Ortağı Olduğu Diğer Şirketler

SAMULAŞ A.Ş.'nin hissedar olduğu şirket bulunmamaktadır.

1.3. Mali Yapı

Şirket 5 ortaklıdır. Sermaye/ortaklık yapısı aşağıda tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Şirketin Sermaye/Ortaklık Yapısı

Pay Sahibi	Toplam Sermaye (TL)	Sermaye Oranı %
-Samsun Büyükşehir Belediye Başkanlığı	74.989.500,00	99,986
-Samsun Anakent İmar İnş. Tic. Ltd. Şti.	2.625,00	0,0035
-Samsun Gaz Dağıtım A.Ş.	2.625,00	0,0035
-SABEK Samsun Bölgesel Kalkınma A.Ş.	2.625,00	0,0035
-Samsun Özel Halk Otobüsçüleri Der.	2.625,00	0,0035
TOPLAM	75.000.000,00	100

Şirketin, 31.12.2019 tarihi itibariyle; 17.250.000,00 TL ödenmemiş, 57.750.000,00 TL ödenmiş toplam 75.000.000,00 TL kayıtlı sermayesi vardır.

www.balioglu.net

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Anonim şirketlerin finansal tablolar ve raporlama yükümlülüklerine ilişkin düzenlemeler, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 514, 515 ve 516 maddelerinde yapılmıştır.

Anılan Kanun hükümleri çerçevesinde; Yönetim Kurulu, geçmiş hesap dönemine ait Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörülmüş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve yıllık faaliyet raporunu bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlar ve Genel Kurula sunar. Anonim şirketin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak, gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılır. Yıllık faaliyet raporu ise; şirketin o yıla ait faaliyet akışı ile finansal durumunu, doğru, eksiksiz, gerçeğe uygun ve dürüst bir şekilde yansıtmalıdır. Yıllık faaliyet raporunda finansal durum finansal tablolara göre değerlendirilir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 88'inci ve Geçici 1'inci maddeleri uyarınca tâbi oldukları kanunlar gereği defter tutmakla yükümlü olan gerçek veya tüzel kişi tacirler, münferit veya konsolide finansal tablolarını Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun olarak hazırlamaları gerekmektedir.

www.balioglu.net

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu 2014 yılında Türkiye Finansal Raporlama Standartları uygulama kapsamını bağımsız denetim kapsamından ayrıştırarak, Türkiye Finansal Raporlama Standartları uygulama kapsamını, genel olarak kamu yararını ilgilendiren kuruluşlarla sınırlandırmıştır.

SAMULAŞ A.Ş. anılan yasal düzenlemeler çerçevesinde, Türkiye Finansal Raporlama Standartlarında öngörülen finansal tabloları hazırlamaktadır ve hazırladığı bu raporlar bağımsız denetime tabidir.

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne göre, 2018 yılı aktif toplamı 3.449.600 TL'yi veya net satışları toplamı 6.899.400 TL'yi aşan üretim ve hizmet işletmelerinin, 2019 yılına ait muhasebe işlemlerini, 7/A seçeneğindeki hesapları göz önünde bulundurarak yerine getirmeleri gerekmektedir.

SAMULAŞ A.Ş. bu hükümlere uygun olarak, 7/A seçeneğine göre muhasebe kayıtlarını yapmaktadır. 7/A seçeneğine göre, giderler yapıldıkları anda ilgili defter-i kebir hesaplarına fonksiyon esasına göre kaydedilir. Söz konusu giderler aynı zamanda, yardımcı defterlerde hem

çeşit esasına hem de ilgili gider yerlerine göre izlenir.

*"Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar"*ın 5'inci maddesi gereğince, hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden;

- Birleştirilmiş veriler defteri
- Geçici ve kesin mizan
- Bilanço
- Gelir Tablosu
- Banka mevcudu tespit tutanağı
- Alınan çekler sayım tutanağı
- Menkul kıymet ve varlıklar sayım tutanağı
- Teminat mektupları sayım tutanağı
- Değerli kâğıtlar sayım tutanağı
- Kasa sayım tutanağı

denetime sunulmuştur.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve gelir tablosuna verilmiştir.

www.balioglu.net

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

www.balioglu.net

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, şirket yönetimi ile diğer ilgili personel tarafından; işletmenin amaçlarına ulaştığına, faaliyet ve işlemlerin etkin olarak gerçekleştirildiğine, kanun ve düzenlemelere uyulduğuna dair makul bir güvence sağlamak üzere tasarlanan ve uygulanan bir sistemdir. Bu amaçla, iç kontrol sistemi söz konusu hedeflerin gerçekleştirilmesi açısından

tehdit oluşturan faaliyet risklerinin de ortaya konulmasını sağlayacak şekilde tasarlanır ve uygulanır.

COSO (Committee of Sponsored Organisation of Treadway Commission) modeli, iç kontrol sistemini birbiriyle ilgili 5 bileşenden oluşan bir sistem olarak tanımlamaktadır. Bu kapsamda şirketlerde iç kontrol sistemi;

a) Kontrol çevresini,

b) İşletmenin risk değerlendirme sürecini,

c) Finansal raporlama ve iletişim ile ilgili faaliyet süreçlerini de içeren bilgi sistemlerini,

ç) Kontrol işlemlerini

d) Kontrollerin gözetimini, içerir.

İç kontrol sisteminin tasarımının değerlendirilmesi, iç kontrolün önemli hataları önleme, ortaya çıkarma ve düzeltme kapasitesine sahip olup olmadığını belirlemeye yöneliktir.

Şirketlerde kontrol ortamı, işletmenin yönetim fonksiyonu ile iç kontrol sistemi ve bunun önemine ilişkin işletme yönetiminin ve yönetimden sorumlu kişilerin tutum, davranış ve anlayışlarını kapsar. Kontrol ortamı, işletme çalışanlarının iç kontrol sistemiyle ilgili düşüncelerini etkileyerek, iç kontrol sisteminin etkin, disiplinli bir yapıda oluşmasını sağlar. Şirketin kontrol ortamının tasarımı değerlendirilmiş ve bunların işletmenin iş akışı ile ilişkisi dikkate alınmıştır. Bu kapsamda, ahlaki ve dürüstlükle ilgili değerlerin uygulanması ve iletişiminden organizasyon yapısına, yetki ve sorumluluk dağılımından insan kaynakları ile ilgili politika ve uygulamalara kadar pek çok husus değerlendirilmiştir. Riskin nasıl tanımlandığı ve yönetildiğini ifade eden risk değerlendirme süreci değerlendirilmiştir.

Şirketlerin finansal raporlama ile ilgili iş süreçlerini ve iletişimi kapsayan bilgi sistemi işletmenin varlık, yükümlülük ve öz sermayesinin doğruluğunu sağlamak üzere, faaliyet ve işlemlerinin izlenmesi, kaydedilmesi, sınıflandırılması ve raporlanmasına ilişkin muhasebe sistemini kapsar. Şirketin finansal tablolarının hazırlanması; uygun finansal raporlama yapısı ile işletmenin faaliyet ve işlemlerinin izlenmesi, kaydedilmesi, analiz edilmesi, özetlenmesi ve doğru bir şekilde finansal tablolara yansıtılması süreçlerini içerir. Bu açılardan bilişim sistemi değerlendirilmiştir.

Şirketlerde kontrol faaliyetleri, şirketlerin amaçlarına ulaşmasını engelleyebilecek risklerin ortaya çıkarılması ve gerekli önlemlerin alınması gibi, işletme yönetiminin talimatlarının uygulanmasını sağlayan usul ve esaslardır. Bu kapsamda; yetkilendirmeler,

www.balioglu.net

performansın gözden geçirilmesi, bilgi işleme süreçleri, fiziksel kontroller ve görevlerin ayrılması gibi açılardan kontrol faaliyetleri değerlendirilmiştir. Ayrıca, bilişim sistemlerine ilişkin kontroller, veri merkezi ve ağ işlemleri, sistem yazılımının edinimi, değişimi ve bakımı, erişim güvenliği ve uygulama sistemi edinimi, geliştirilmesi ve bakımı vb. yönlerden değerlendirilmiştir.

Şirketlerde kontrol faaliyetlerinin gözetimi, kontrollerin tasarım ve işleyişinin zamanında değerlendirilmesi ve şartlara bağlı olarak değişiklikler için önemli düzeltici önlemlerin alınmasını da içeren, iç kontrol sisteminin etkinliğini değerlendiren bir süreçtir.

Bu kapsamda, SAMULAŞ A.Ş.'de Kalite ve Kurumsal Gelişim Şefliği kurulmuş; şirketin faaliyetleri belirlenerek, bu faaliyetler ile ilgili süreçler, süreçlerin performans kriterleri ve risklerini içeren süreçler tanımlanmıştır. Bunun yanı sıra, süreçlere dayalı olarak görev tanımları oluşturulmuş ve birimlerin talimat ve prosedürleri hazırlanmıştır.

Şirkette, Ocak 2018 itibari ile başlatılan Kalite Yönetim Sistemi kapsamında belirlenen performans kriterleri ile risklerin takip edilmesi amacıyla, aylık faaliyet raporları düzenlenmektedir.

www.balioglu.net

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

SAMULAŞ A.Ş.'nin 2019 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve ekte yer alan; geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, "Denetim Görüşünün Dayanakları" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAKLARI

BULGU 1: Damga Vergileri İle Binek Otomobiller İçin Ayrılan Kıst Amortismanların Hatalı Muhasebeleştirilmesi

SAMULAŞ AŞ'nin 2019 yılı mali tablo ve eklerinin incelenmesinde; sözleşme veya ihale kararlarına ilişkin ödenen damga vergileri ve binek otomobiller için ayrılan amortismanlardan, ilk yıl için gider olarak gösterilmeyen kısımlara ait tutarların, hatalı olarak 180(280) Gelecek Aylara(Yıllara) Ait Giderler Hesaplarına kaydedildiği görülmüştür.

Yapılan incelemede, sözleşme veya ihale kararlarından doğan damga vergilerinin ödendikleri takvim yılının gideri olarak tek seferde gider yazılmadığı, sözleşme kapsamındaki teslimlerin yapılışını takip eden yıl veya yıllarda bu teslimler oranında giderleştirildiği tespit edilmiştir.

488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'na göre; ihale kararının verildiği an veya sözleşmenin imzalanması neticesinde, damga vergisini doğuran olay gerçekleşmekte ve vergi tahakkuk etmektedir. Söz konusu damga vergileri tahakkuk ettiği anda kesinleştiğinden cari dönemin gideri olup gelecek döneme ait bir gider değildir.

1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabı özetle; işletmenin ilgili mali mevzuat uyarınca mükellef veya sorumlu sıfatıyla işletmenin kendisine, personeline ve üçüncü kişilere ilişkin olarak ödenmesi gereken vergi, resim, harç ve fonların bu hesap koduna, bir yıldan daha uzun sürede ödenecek vergiler varsa, bunların 438 Kamuya Olan Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Borçlar Hesabına kaydedilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Genel Tebliğ hükmünden de anlaşılacağı üzere, SAMULAŞ AŞ'ın kendisine, personeline ve üçüncü kişilere ilişkin olarak ödemesi gereken vergi, resim, harç ve fonların 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabına, bir yıldan daha uzun süreli olanlar ise 438 Kamuya Olan Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Borçlar Hesabına kaydedilmesi gerekmektedir. Bu nedenle gelecek dönemlere ait bir gider olmayan ihale karar ve sözleşme damga vergilerinin 180(280) Gelecek Aylara(Yıllara) Ait Giderler Hesabına kaydedilmemesi gerekmektedir.

Benzer şekilde binek otomobiller için ayrılan kıst amortismanlardan ilk yıl için gider olarak gösterilmeyen kısmının hatalı olarak 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabına kaydedilmiştir.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 320'nci maddesinin ikinci fıkrasına göre, kıst

www.balioglu.net

amortisman uygulaması yalnızca işletmelerin aktifinde kayıtlı binek otomobillere münhasırdır. Yılbaşından binek otomobillerin aktife girdiği aya kadar olan süreye isabet eden amortismanın, itfa süresinin son yılında yok edilmesi gerekmektedir. Binek otomobiller dışında kalan amortismana tabi diğer kıymetlerin ise, aktife alındıkları yılda tam amortismanı ayrılmalıdır.

Yapılan incelemelerde, aktifte kayıtlı binek araçlara aktife girdiği hesap dönemi için kıst amortisman ayrılmayıp, tam amortisman ayrıldığı tespit edilmiştir. Ayrılan tam amortismandan, kıst amortisman süresine tekabül eden tutarın 770 Genel Yönetim Giderleri Hesabına kaydedilerek ilgili yılda giderleştirildiği, geriye kalan kısmın ise itfa süresinin son yılında giderleştirmek için 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabına kaydedildiği görülmüştür. Ancak, amortisman ayrılmayan süreye isabet eden bakiye değer, itfa süresinin son yılında tamamen yok edilmeli ve sadece duran varlığın hesap dönemi için hesaplanan amortisman tutarının 257 Birikmiş Amortismanlar ve 770 Genel Yönetim Giderleri Hesaplarında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla amortisman ayrılmayan süreye isabet eden bakiye için 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabı kullanılmamalıdır.

www.balioglu.net

Binek otomobillere kıst amortisman ayrılmayıp, tam amortisman ayrılması 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabının ve bunun yanı sıra kıst amortismanlardan ilk yıl için gider olarak gösterilmeyen kısmının 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabına kaydedilmesi, söz konusu hesaplara gerekenden fazla tutarlarda kayıt yapılmasına yol açmıştır. Bu durum, binek otomobillerin muhasebe kayıtlarında net değerlerinin doğru olmamasına neden olmaktadır.

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde 180(280) Gelecek Aylara(Yıllara) Ait Giderler Hesaplarının; peşin ödenen ve cari dönem içinde ilgili gider hesaplarına kaydedilmemesi gereken, gelecek döneme veya yıllara ait giderleri izlemek için kullanılacağı belirtilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre, 180(280) Gelecek Aylara(Yıllara) Ait Giderler hesapları; şirketler tarafından peşin ödenen ancak ilgili gider Hesaplarına kaydedilemeyen gelecek dönemlere ait giderleri izlemek için kullanılan hesaplardır.

Söz konusu hesaplardaki kayıtlar bir sözleşmeye bağlı olarak peşin ödenen tutarlardan oluşur ve tahakkuk ettiği dönemde gider olarak gösterilir. Sözleşmenin herhangi bir nedenle fesih edilmesi durumunda ise tahakkuk etmeyen dönem için peşin olarak ödenen tutarlar iade alınabilir.

Yukarıda anılan mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere, şirket tarafından sözleşme veya ihale kararlarına ilişkin ödenen damga vergileri ve binek otomobiller için ayrılan

amortismanlardan ilk yıl için gider olarak gösterilmeyen kısmının, 180(280) Gelecek Aylara(Yıllara) Ait Giderler Hesaplarına kayıt edilmemesi uygun olacaktır.

BULGU 2: Yazılım Alımlarının Haklar Hesabında İzlenmemesi

SAMULAŞ A.Ş.'nin 2019 yılında satın aldığı yazılım programlarının 260 Haklar Hesabı yerine, 267 Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesabına kaydedilerek, hatalı muhasebeleştirildiği görülmüştür.

1 Seri No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Tebliği uyarınca 260 Haklar Hesabı; imtiyaz, patent, lisans, ticari marka ve unvan gibi bir bedel ödenerek elde edilen bazı hukuki tasarruflar ile kamu otoritelerinin işletmeye belirli alanlarda tanıdığı kullanma ve yararlanma gibi yetkiler dolayısıyla yapılan harcamaları kapsamakta olup edinilen bu haklar, maliyet bedelleri ile bu hesaba borç kaydedilmelidir.

267 Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesabı ise; yukarıda sayılanların dışında kalan diğer maddi olmayan duran varlık kalemlerinin izlendiği hesap olarak tanımlanmıştır.

www.balioglu.net

Anılan tebliğ hükümlerine göre, şirketler tarafından belirli bir bedel ödenerek alınan imtiyaz, patent, lisans gibi haklar arasında yer alan yazılım alımlarının, 260 Haklar Hesabına kaydedilmesi gerekmektedir. 267 Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar hesabında ise, hesap grubu içerisinde bulunan ve herhangi bir hesapta sayılmayan varlık kalemlerinin izleneceği belirtilmiştir. Bu durum ayrıca muhasebenin temel kavramlarından olan "Tam Açıklama Kavramı" ile de yakından ilişkilidir.

Yapılan incelemede, 2019 yılında şirketin toplam 617.242,91 TL bedelle, 23 adet yazılım programı lisans hakkı satın aldığı ve bu hakların 260 Haklar Hesabı yerine, 267 Diğer Maddi Duran Varlıklar Hesabına kaydedildiği belirlenmiştir. Bu kayıt, işlemlerin gerçek mahiyetlerine uygun olarak sağlıklı ve güvenilir bir biçimde ve ilgili diğer kişilerin bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde muhasebeleştirilmesi amacına aykırılık teşkil etmektedir. Bu nedenle, satın alınan yazılım programlarının, mezkur tebliğe uygun olarak, 260 Haklar Hesabında muhasebeleştirilmesi uygun olacaktır.

BULGU 3: Kıdem Tazminatı Karşılığı Ayrılmaması

SAMULAŞ A.Ş.'nin 2019 yılı mali tabloları ve eki belgelerin incelenmesinde; işçilere ödenecek kıdem tazminatlarının faaliyet dönemine tekabül eden kısmı için karşılık ayrılmadığı ve dolayısıyla 372-472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesaplarının kullanılmadığı görülmüştür.

1475 sayılı İş Kanunu'nun "Kıdem tazminatı" başlıklı 14'üncü maddesinin ikinci fıkrasında, işçiye hizmet aktinin devamı süresince geçen her tam yıl için işverence 30 günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödeneceği belirtilmiş olup 1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde, 372 ve 472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesapları tanımlanmıştır.

Tebliğ hükümlerine göre, 372 ve 472 No'lu hesaplar, belirlenecek esaslar çerçevesinde ayrılan ve faaliyet dönemi içinde veya uzun vadede ödeneceği öngörülen kıdem tazminatı karşılıklarının izlenmesi için kullanılmaktadır. Kıdem tazminatı karşılıkları ilk ayrıldığında, 472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabına kaydedilmesi, vadeleri bir yılın altına düşen ve faaliyet dönemi içerisinde ödenmesi öngörülen tutarların, 372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabına aktarılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, önceki dönemlerde kıdem tazminatı karşılıklarının ayrılmadığı ve 372-472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesaplarına herhangi bir muhasebe kaydı yapılmadığı görülmüştür.

Kıdem tazminatı karşılıklarının ayrılmasındaki amaç, dönemsellik ilkesi gereği giderlerin ait oldukları yılda muhasebeleştirilmesinin sağlanmasıdır. Bu tutarların karşılık ayrılmadan ödendiği yılda tamamının gider kaydedilmesi durumunda, dönem giderlerinin gerçeği yansıtmamasına sebep olacaktır. Ayrıca; her ne kadar kıdem tazminatları karşılıkları ayrılması mali mevzuatımızda ihtiyarilik teşkil etse de, yukarıda bahsedilen dönemsellik ilkesine ek olarak muhasebe kavramlarından ihtiyatlılık ilkesi gereği de, işletmenin bu ödemeler karşında içinde bulunduğu riski bilançoda göstermek bakımından önem arz etmektedir.

Bu nedenle, her ne kadar muhasebe sistemleri uygulama genel tebliği ve 213 sayılı vergi usul Kanunu ile ihtiyari bırakılmış olsa da İş Kanunu kapsamında çalışan işçilerin çalışma süreleri dikkate alınarak, kıdem tazminatı karşılıklarının ayrılması ve 372-472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesaplarında muhasebeleştirilmesi uygun olacaktır.

www.balioglu.net

B. DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMEYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

BULGU 1: Büyükşehir Belediye Meclisi Kararıyla SAMULAŞ A.Ş.'ye Devredilen Bazı Otobüs Hatlarının İşletme Hakkının Mevzuata Aykırı Olarak Özel Halk Otobüsleri Derneğine Devredilmesi

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26'ncı maddesine dayanılarak, Samsun Büyükşehir Belediye Meclisi kararıyla SAMULAŞ AŞ'ye devredilen bazı otobüs hatlarının, Özel Halk Otobüsleri Derneğine, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine riayet edilmeksizin devredildiği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26'ncı maddesinde; büyükşehir belediyelerinin, tasarruflarındaki toplu ulaşım hizmetlerinin işletme haklarını, % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler veya bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın, belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle devredebileceği, belirtilmiştir. Ancak mevzuata 2012 yılında eklenen hüküm ile bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devrinin 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabi olduğu vurgulanmıştır.

www.balioglu.net

Yukarıdaki bahsedilen mevzuat hükmü uyarınca; Belediye iştiraklerine Büyükşehir Belediye Meclisince devredilen işletme haklarının üçüncü kişilere kiraya verilebilmesi için 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine riayet edilmesi ve yapılması gereken ihalede açıklık ve rekabetin sağlanması gerektiği aşikârdır.

Samsun Büyükşehir Belediye Meclisinin ilgili Kararlarıyla bazı ring ve ekspres hatlarının, belirlenen hat kira bedelleri karşılığında 5 yıl süreyle SAMULAŞ A.Ş.'ye tahsis edilerek işlettirilmesi kabul edilmiştir.

Bunu müteakip, SAMULAŞ A.Ş.'nin 15.12.2017 tarih ve 2017/38 sayılı Yönetim Kurulu kararında, şirkete tahsis edilen ekspres hatlarda araç ihtiyacı bulunması durumunda, Özel Halk Otobüsleri Derneğinden destek alınması ve şirketin Samsun Büyükşehir Belediyesine ödemiş olduğu ekspres hat ücretinin %50 fazlasının dernekten tahsil edilmesine, karar verilmiştir. Ancak; ilgili hatlarda araç ihtiyacından bahsedilmiş olmakla birlikte, ekspres hatların işletmesinin SAMULAŞ A.Ş.'ye devredildiği tarihte, Samsun Büyükşehir Belediye Meclisinin 16.11.2017 tarih ve 501 sayılı kararı ile yeni alınan 70 adet muhtelif uzunlukta otobüsün işletme hakkının da bilahare SAMULAŞ A.Ş.'ye devredildiği görülmüştür.

Yukarıda bahsedilen şirket yönetim kurulu kararı sonrası 2018 yılından itibaren özel halk otobüsleri; ekspres hat 1 (hat no: 158-168), ekspres hat 4 (hat no:180-181), ekspres hat 5 (hat no:182-183) hatlarında çalışmaya başlamıştır. Özel Halk Otobüsleri Derneği tarafından işletilen bu hatlar için şirketin 2018 ve 2019 yılları içerisinde çeşitli tarihlerde, tahsilata ilişkin SAMULAŞ A.Ş.'nin düzenlediği faturalarda kira bedeli olduğu belirtilmek suretiyle, KDV hariç sırasıyla 17.900,04 TL ve 17.654,27 TL olmak üzere toplam 35.554,31 TL dernekten tahsil edilmiştir. Buna mukabil, ücret toplama sistemi verilerinden derneğe ödenen hakedişler incelendiğinde, söz konusu hatların 2018 ve 2019 yıllarındaki cirolarının sırasıyla 4.006.721,52 TL ve 4.626.085,67 TL olmak üzere toplam 8.632.807,19 TL olduğu anlaşılmıştır. Bununla birlikte, mezkur yönetim kurulu sonrasında Özel Halk Otobüsleri Derneği ile SAMULAŞ A.Ş. arasında kiralamaya ilişkin tahsilat belgeleri hariç yazılı herhangi bir sözleşme veya benzeri bir mutabakat olmadığı da tespit edilmiştir.

Buna göre; söz konusu hatların işletme haklarının mevzuat hükümlerine aykırı şekilde ihalesiz olarak 3'üncü kişi sıfatını haiz Özel Halk Otobüsleri Derneğine devredilmesi sonucunda, SAMULAŞ A.Ş.'nin toplam 35.554,31 TL kira alıp, 8.632.807,19 TL ciro kaybına uğradığı yapılan incelemeden tespit edilmiştir. Her ne kadar %0,0035 gibi çok düşük ve sembolik bir payla SAMULAŞ A.Ş.'nin sermaye ortağı olsa da, bu durum Özel Halk Otobüsleri Derneğinin 3'üncü kişi olma sıfatına etki etmemektedir. Bu hususa ek olarak; daha büyük bir ticari organizasyon olan SAMULAŞ A.Ş.'nin; sabit maliyetlerinin daha düşük olduğu ve işin yürütülmesi sırasında aynı girdileri kullandığı göz önünde bulundurulduğunda, maliyetler açısından dezavantajlı olmadığı mütalaa edilmektedir.

Yasal düzenlemeler çerçevesinde, söz konusu hatların Büyükşehir Belediye Meclisi Kararında belirtildiği üzere tamamıyla SAMULAŞ A.Ş. tarafından işletilmesi; işletme hakkının 3. kişilere devredilmek istenmesi halinde ise, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine riayet edilmesi ve yapılması gereken ihalede açıklık ve rekabetin sağlanması gerekmektedir.

BULGU 2: Samsun Büyükşehir Belediyesine Ödenen Hafif Raylı Sistem Hat Kirasının Eksik Hesaplanması

SAMULAŞ A.Ş.'nin 2019 yılı mali tabloları ve eki belgelerin incelenmesinde; fatura karşılığı verilen taşıma hizmetlerine dair bedellerin ciroya dâhil edilmediği, bu nedenle Samsun Büyükşehir Belediyesine ödenmesi gereken hat kirasının eksik hesaplandığı görülmüştür.

14.06.2011 tarih ve 211 sayılı Büyükşehir Belediye Meclisi Kararı ile Samsun Büyükşehir Belediyesine ait hafif raylı sistem işletmeciliği, tramvay yolculuk ciro gelirlerinin

www.balioglu.net

%38'i kira bedeli olmak koşuluyla 10 yıl süre ile SAMULAŞ A.Ş'ye devredilmiştir. Hat kira bedeline ilişkin bu oran, 16.01.2015 tarih ve 38 sayılı Meclis Kararı ile cironun %30'u, 18.11.2019 tarih ve 363 sayılı Meclis Kararında da cironun %1'i olarak güncellenmiştir. Bu çerçevede kira bedeli; 18.11.2019 tarihine kadar cironun %30'u, bu tarihten sonra %1'i olarak hesaplanmaktadır.

Ancak SAMULAŞ A.Ş'nin UKOME kararlarında yer verilen "servis kart" uygulaması ve/veya yaptığı ayni hizmet sözleşmesi nedeniyle, çeşitli müşterilerine sunduğu taşıma işlerinden elde ettiği cironun, 2018 ve 2019 yıllarında hat sistem kirasının hesabında dikkate alınmadığı tespit edilmiştir.

Yapılan incelemede; belirtilen taşıma işleri dolayısıyla, 2018 yılında 102.684,38 TL, 2019 yılı içerisinde de 140.326,97 TL ciro elde edildiği, bunların kira hesaplamasına dahil edilmediği için 2018 yılında 30.805,31 TL ve 2019 yılında da 40.323,56 TL olmak üzere toplam 71.128,87 TL kira bedelinin Samsun Büyükşehir Belediyesine eksik ödendiği görülmüştür.

Standart yolcu taşımaya ilişkin gelirlerin yanı sıra hafif raylı sistemde gerçekleştirilen diğer taşımalara ait tahsilatların da kiraya esas ciroya dahil edilmesi ve yukarıda eksik ödendiği belirtilen tutarın Samsun Büyükşehir Belediyesine aktarılması gerekmektedir.

www.balioglu.net

BULGU 3: Ultralight Kart Bedellerinin Özel Halk Otobüslerinden Tahsil Edilmemesi

SAMULAŞ A.Ş.'ın 2019 yılı mali tabloları ve eki belgelerin incelenmesinde; vatandaşa satılan ultralight elektronik kartların boş kart bedellerinin Özel Halk Otobüsçüleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği'ne yapılan ödemelerden kesilmediği görülmüştür.

SAMULAŞ A.Ş. tarafından çıkarılan Toplu Taşımacılık Tarife Esaslarına Dair Yönetmelik'in "Elektronik Kart Tipleri" başlıklı 11'inci maddesinde ultralight kart;

"Ultralight 2(iki) binişlik kartlar, yolcuların toplu ulaşım araçlarını kullanmalarında yolculuk bedelinin tahsilinde kullanılan, kullandıkça üzerindeki biniş değeri azalan içerisinde yüklü biniş değeri tüketildikten sonra tüketici tarafından tekrar kullanma olanağı olmayan kart tipidir."

şeklinde tanımlanmıştır.

Madde hükmünden açıkça belirtildiği üzere, ultralight kartlar şehir içi ulaşım araçlarına 2 biniş hakkı veren ve biniş değeri tüketildikten sonra tekrar kullanılamayan kartlardır.

SAMULAŞ A.Ş ile Samsun Özel Halk Otobüsçüleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği arasında 14.11.2012 tarihinde imzalanan Özel Halk Otobüsleri Yönetiminde Bulunan Elektronik Akıllı Bilet Havuz Sisteminin SAMULAŞ A.Ş.'ye Devri Protokolü'nün "İşin Yürütülmesi" başlıklı 6'ncı maddesinin 3'üncü fıkrasında;

*"*Samkartların satışları SAMULAŞ A.Ş. tarafından yapılacaktır. Kart satışlarından elde edilen net kar (kart maliyetleri düşüldükten sonra kalan kısım), satışın gerçekleştiği ay içinde SAMULAŞ A.Ş. ve ÖHO Derneğine %50-%50 oranında pay edilecektir."

denilmektedir.

Anılan protokol hükmüne göre, elektronik kartların satışından elde edilen gelirden kart maliyetleri düşüldükten sonra kalan net kâr, SAMULAŞ A.Ş ile Özel Halk Otobüsçüleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği arasında yarı yarıya paylaşılacaktır.

SAMULAŞ A.Ş tarafından 1,14 TL (KDV dahil) bedelle alınan boş ultralight elektronik kartlara, 2 biniş hakkı yüklendikten sonra 9 TL'ye (KDV dahil) tüketiciye satılmaktadır. Diğer bir deyişle, ultralight kart bedelinin içerisinde 1,14 TL kart bedeli ve artı 2 biniş hakkı bulunmaktadır. Ancak tüketicinin bu kartları özel halk otobüsünde kullanması durumunda, her biniş için 4,5 TL olmak üzere, iki biniş için 9 TL'lik bedelin tümü özel halk otobüsü sahiplerine "yolcu bedeli" olarak ödenmektedir.

Oysa ki, yukarıda anılan "Devir Protokolü hükümlerine göre, söz konusu kartların maliyeti SAMULAŞ A.Ş tarafından karşılandığı için kart bedeli olan 1,14 TL düşüldükten sonra her bir kart için 7,86 TL'nin(9-1.14=7,86 TL) Özel Halk Otobüsçüleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği'ne ödenmesi gerekmektedir. Yapılan incelemede ultralight kart maliyeti düşülmeden özel halk otobüslerine hakediş ödendiği tespit edilmiştir. Bu durum, SAMULAŞ A.Ş'nin Özel Halk Otobüsçüleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği'nin yükümlülüklerini üstlenmesine ve maliyetlerinin artmasına neden olmaktadır.

Devir protokolüne uygun olarak, ultralight elektronik kartların alış maliyetlerinin özel halk otobüslerine yapılan ödemelerden kesilmesi, SAMULAŞ A.Ş'nin maliyetlerinin azaltılmasına katkı sağlayacaktır.

www.balioglu.net

BULGU 4: Vatandaşların Satın Alıp Kullanmadığı Jetonlardan Dolayı Jeton Havuz Hesabında Biriken Tutarların, Büyükşehir Belediyesine Gönderilmemesi

SAMULAŞ A.Ş.'nin 2019 yılı mali tabloları ve eki belgelerin incelenmesinde; 2014 yılında dolaşımdan kaldırılan, ancak vatandaşlar tarafından satın alınıp, ulaşım araçlarında kullanılmayan jetonların bedellerinin Samsun Büyükşehir Belediyesine gönderilmediği görülmüştür.

14.11.2012 tarihinde SAMULAŞ A.Ş. Samsun Özel Halk Otobüsçüleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği ve ASİS Elektronik ve Bilişim A.Ş. arasında imzalanan protokolle, Özel Halk Otobüsleri Yönetiminde Bulunan Elektronik Akıllı Bilet Havuz Sistemi SAMULAŞ A.Ş'ye devredilmiştir. Devir Protokolü'nün 2'nci maddesinde havuz sistemi ve elektronik akıllı kart sistemi tanımlanmıştır. Buna göre;

"Havuz Sistemi: Elektronik akıllı bilet ile ödemesi gerçekleştirilen hizmetlerin bedellerinin toplandığı, hizmet veren kuruluşlara hak ettikleri kadar bedelin dağıtıldığı, elektronik ücret toplama sistemi üzerinden teknik işlemleri yürütülen ve akışları banka hesapları üzerinden yönetilen hizmet bedeli yönetim ve takip sistemi,

Elektronik Akıllı Bilet: Havuz sistemi marifetiyle takip ve yönetimi gerçekleştirilen hizmetlerin bedellerini ödemekte kullanılan elektronik devreli kart (samkart), jeton ya da benzeri ödeme aygıtı"dır.

Yukarıdaki protokol hükümlerinden anlaşılacağı üzere, havuz sistemi, vatandaşlarca satın alınan elektronik akıllı bilet bedellerinin toplandığı ve hizmet veren kuruluşlara hak ettikleri tutar kadar dağıtımının yapıldığı sistem olarak tanımlanmıştır. Protokolün "6'ncı maddesinde; havuzda toplanan paranın elektronik bilet satın alan vatandaşlara ait olduğu ve bu paranın hakedişler haricinde sözleşmenin tarafları tarafından kullanılmayacağı belirtilmiştir.

Büyükşehir Belediye Meclisinin 14.03.2007 tarihli 121 nolu kararı ile Samsun şehir içi ulaşımında ödeme aracı olarak elektronik akıllı bilet kullanılmasına karar verilmiştir. Belirtilen meclis kararına istinaden kent içi ulaşımda manyetik kartlar (samkart) ile tek biniş hakkına sahip jetonlar kullanılmaya başlanmıştır.

2014 yılında, SAMULAŞ A.Ş. Yönetim Kurulunun 26.12.2014 tarihli 54 nolu Kararı ile jetonlar kullanımdan kaldırılarak, yerine 2 biniş hakkına sahip ve biniş değeri tüketildikten sonra tüketici tarafından tekrar kullanılamayan "ultralight kart" adlı manyetik kartlar çıkarılmıştır.

www.balioglu.net

SAMULAŞ A.Ş. yönetiminde olan havuz sisteminin incelenmesi neticesinde, söz konusu jetonların tedavülden kalkmasıyla birlikte vatandaşların satın aldıkları, ancak kaybetme, unutma, hasar görme gibi sebeplerle kullanmadıkları jetonlardan kaynaklı havuz hesabında kullanılmayan ve kullanılamayacak bir meblağ/tortu oluştuğu görülmüştür.

Mezkur protokolde tortu; "Vatandaşların satın aldıkları elektronik biletleri işbu sözleşmenin 7.1 maddesine göre daha sonra belirlenecek bir süre zarfında kullanmamaları nedeniyle havuzda kalan meblağ." şeklinde tanımlanmıştır.

Protokolün "Tortu Hesabı" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasında;

"SAMULAŞ A.Ş.'nin yürüttüğü elektronik biletlere yeni fonksiyonlar eklenmesi çalışmaları tamamlandığında, İdare'nin 19.12.2012 gün ve 3658 sayılı yazılı talimatı uyarınca söz konusu elektronik biletlere ilave fonksiyonlar eklendikten sonra süreleri sınırlandırılacaktır. Böylece süresi içerisinde kullanılmayan elektronik biletlerden oluşan tortu, kamu adına İdare kullanımına terk edilecektir." denilmektedir. Aynı protokolde idare tanımıyla kastedilenin Samsun Büyükşehir Belediyesi olduğu belirtilmiştir.

www.balioglu.net

Yukarıda belirtilen protokol hükümlerinde açıkça belirtildiği üzere; herhangi bir nedenle hakedişlere yansımayan ve havuz hesabında kalan meblağlar tortu hesabıdır ve bu hesaptaki tutarlar Samsun Büyükşehir Belediyesine aittir.

Bununla birlikte; 14.11.2012 tarihli protokol sonrası 11.11.2013 tarihinde SAMULAŞ A.Ş. Asis Elektronik A.Ş. ve Banka arasında "SAMKART PROTOKOLÜ" düzenlenmiş ve 2013 tarihli ve başka bir biniş sistemini düzenleyen bu protokolde, tortu hesabı ile ilgili bir hüküm olmadığı ve 6.3'üncü maddesinde de ana havuzda toplanan meblağlar hakkında hiçbir tarafın tasarruf hakkının bulunmadığı görülmüştür. Ancak, bunun 14.11.2012 tarihli protokol ile daha önceki biniş sisteminde tortu olarak biriken meblağlara etkisi bulunmamaktadır. Zira 14.11.2012 tarihli protokolde tortu hesabında biriken meblağlar daha önceki dönem olan jetonlu biniş sistemine ait tutarlardır ve buna ilişkin yukarıda da belirttiğimiz üzere, 14.11.2012 tarihli protokolde açık hüküm bulunmaktadır.

2019 yıl sonu itibariyle, vatandaşlar tarafından satın alınıp, herhangi bir nedenden dolayı ulaşım araçlarında kullanılmayan jetonların dolaşımdan kalkması sonucu, jeton havuz hesabında 912.579,59 TL tutarında bir meblağ bulunmaktadır. Yapılan incelemede, Söz konusu tutarın belirtilen protokol hükümleri gereği, Samsun Büyükşehir Belediyesine gönderilmesi gerekirken, 336 Diğer Çeşitli Borçlar Hesabına kaydedilerek, SAMULAŞ A.Ş tarafından kullanıldığı tespit edilmiştir.

Elektronik Akıllı Bilet Havuz Sistemi devir protokolü gereği, jeton havuz hesabında kalan 912.579,59 TL tutarındaki meblağın (tortu) Samsun Büyükşehir Belediyesine gönderilmesi uygun olacaktır.

BULGU 5: Samsunspor Kulübü Derneği ile Yapılan Ayni Hizmet Sözleşmesinin Uygulamasında Büyükşehir Belediyesinin Gelir Kaybına Uğratılması ve Yasal Düzenlemelere Aykırı Şekilde Ücretsiz Taşıma Yapılması

SAMULAŞ A.Ş.'nin 2019 yılı mali tabloları ve eki belgelerin incelenmesinde; Samsunspor Kulubü Derneği ile yapılan Ayni Hizmet sözleşmesi çerçevesinde, mevzuatta öngörülmediği halde taraftarın ücretsiz taşındığı, personel ve sporcular için verilen biniş kartlarının bedellerinin belediye payının hesabında dikkate alınmayarak, Samsun Büyükşehir Belediyesinin gelir kaybına uğramasına neden olunduğu görülmüştür.

17.07.2018 tarih ve 2018/20 sayılı Yönetim Kurulu Kararının 1. maddesi ile SAMULAŞ A.Ş. Yönetim Kurulu Üyesine Samsunspor Kulubü Derneği ile Ayni Hizmet sözleşmesi yapma yetkisi verilmiş, bila tarihli mezkur sözleşme, 01.08.2018 – 31.07.2019 tarihlerini kapsayacak şekilde imzalanmıştır.

www.balioglu.net

Sözleşmenin konusunu; kulübün personelinin, altyapıda oynayan futbolcularının ve taraftarlarının iç saha maçlarında SAMULAŞ A.Ş tarafından işletilen raylı sistemler ile ulaşımının sağlanması karşılığında, kulübün tasarrufunda olan/olacak alanlarda şirketin reklamlarına yer verilmesi oluşturmaktadır. Sözleşmeye göre; SAMULAŞ A.Ş'nin verdiği taşıma hizmetleri kulübe haftalık olarak, kulübün hizmetleri de aylık olarak şirkete faturalandırılacaktır.

Sözleşme kapsamında, Samsunspor Kulübü Derneği 2018 ve 2019 yıllarında reklam bedeli karşılığında aylık olarak çeşitli tarihlerde toplam 185.936,36 TL fatura düzenlemiştir. Aynı dönemde SAMULAŞ A.Ş tarafından personel ve sporculara verilen biniş kartı karşılığında 185.936,36 TL(KDV Hariç)'lik biniş bedeli faturası düzenlenmiştir.

16.01.2015 tarih ve 38 sayılı Samsun Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararına göre, SAMULAŞ A.Ş'nin cirosunun %30'unun raylı sistem kira bedeli olarak Samsun Büyükşehir Belediyesine gönderilmesi gerekmektedir. Yapılan incelemede, 185.936,36 TL'lik biniş bedelinin ciro ve dolayısıyla raylı sistem kira hesaplamasına dahil edilmediği; bu nedenle bahsedilen dönemlerde toplam (KDV Hariç) 55.780,90 TL Samsun Büyükşehir Belediyesine eksik kira bedeli gönderildiği tespit edilmiştir.

Bununla birlikte sözleşmede kulüp taraftarlarının, müsabakanın başlamasından iki saat öncesine kadar Stadyum istasyonunda iniş ve bitişinden iki saat sonrasına kadar Stadyum istasyonundan biniş yapabilecek şekilde, raylı sistemi ücretsiz olarak kullanacağı belirtilmiştir. Şirket tarafından sosyal medya kanalları vasıtası ile bilet ya da forma ile gelen taraftarların raylı sistemden ücretsiz olarak faydalanacağı duyurulmuştur. Ancak uygulamada belirtilen saatleri aşacak ve tüm istasyonlar ücretsiz olacak şekilde, belirli kriterlere bağlı kalınmaksızın ücretsiz taşıma gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Buna ek olarak, ücretsiz biniş hakkının kaç kişiye sunulduğuna ve taşıma hizmetinin maliyetine ilişkin bir tespit yapılmamış ve faturalandırılmamıştır.

Bilindiği üzere, şehir için toplu taşıma hizmeti, münhasıran belirli kaidelere sunulan bir kamu hizmetidir. Bu hizmete ilişkin sınırlamalar veya indirimler mevzuatla düzenlenmiştir.

Şehir içi toplu taşıma hizmetinin sunumuna ilişkin ilke ve esaslar;

- 5393 sayılı Belediye Kanunu,
- 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu,
- 4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- "Ücretsiz veya İndirimli Kartlar Yönetmeliği". Ücretsiz veya indirimli yolcu taşıma hizmeti verecek toplu taşıma araçlarının belirlenmesi, toplu taşıma hizmetinin kapsamı ve bu hizmetlerden ücretsiz veya indirimli yararlanmaya ilişkin usul ve esasların tespiti amacıyla çıkarılan Yönetmelik,
- diğer özel kanunlarda

  belirlenmiştir.

Ancak ilgili mevzuatta SAMULAŞ A.Ş tarafından Ayni Hizmet Sözleşmesi kapsamında ücretsiz biniş hakkı verilmesine izin veren bir hüküm bulunmamaktadır. Şirket tarafından şehir içi toplu taşıma hizmetinin sunumunu düzenleyen mevzuatta belirlenen ilke ve esasları aşan bir yetki kullanılmıştır. Üstelik Ayni Hizmet Sözleşmesinin süresi dolmasına rağmen, ücretsiz taşıma faaliyetleri 2019 yılı içerisinde de devam ettirilmiştir.

SAMULAŞ A.Ş.'nin hem raylı sistemi özendirmek hem de şehrin tanıtımı amacıyla sponsorluk veya hizmet akdi sözleşmeleri akdetmesine yasal bir engel bulunmamaktadır. Ancak anılan sözleşme çerçevesinde personel ve sporcular için düzenlenen kart bedellerinin ciroya dahil edilmemesi nedeniyle eksik hesaplanan 55.780,90 TL tutarındaki kira bedelinin Samsun Büyükşehir Belediyesine gönderilmesi gerekmektedir. Ayrıca, şirket ve Büyükşehir

www.balioglu.net

Belediyesi hakları gözetilerek, özel kurallara tabi olan şehir içi toplu taşıma hizmetlerine ilişkin yasal düzenlemelere aykırı, taraftarın ücretsiz taşınması uygulamasına son verilmesi uygun olacaktır.

BULGU 6: Şirketin Finansal Sıkıntı Yaşamasına Rağmen Spor Kulübü İle Sponsorluk Anlaşması Yapılması

SAMULAŞ A.Ş.'nin 2019 yılı mali tabloları ve eki belgelerin incelenmesinde; şirketin finansal sıkıntı içinde bulunması ve faaliyetleri dolayısıyla zarar etmesine rağmen, Büyükşehir Belediyesi Anakent Spor Kulübü ile sponsorluk anlaşması yapıldığı ve sponsor olunan kulübün sözleşmede yer alan yükümlülüklerini yerine getirdiğine dair gerekli kontrollerin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Büyükşehir Belediyesi Anakent Spor Kulübü ile SAMULAŞ A.Ş. arasında 26.11.2018-25.01.2019 tarihleri arasını kapsayan 2 aylık süre için aylık 400.000 TL'den toplamda 800.000 TL'lik sponsorluk sözleşmesi imzalandığı görülmüştür.

www.balioglu.net

İmzalan sponsorluk sözleşmesinin tarafların haklarını düzenleyen 7'nci maddesinde, sponsorluk alan kulübün "SAMULAŞ A.Ş." logosunu; kendi sahasında oynayacağı maçlarda üst forma önünde ve kolunda, saha içi reklam bantlarında ve basın toplantılarında bulunan reklam panosunda sergileyeceği, "Tazminat" başlıklı 9'uncu maddesinde ise sponsor veya sponsorluk alanın sözleşmede belirtilen yükümlülükleri yerine getirmemesi halinde karşı tarafa 100.000,00 TL tazminat ödeyeceği belirtilmiştir.

Ancak, yerinde yapılan denetim sürecinde, Büyükşehir Belediyesi Anakent Spor Kulübünün (basketbol ve voleybol) sponsor olunan 2 aylık süre içerisinde sözleşmede belirtilen yükümlülüklerini yerine getirdiğine dair herhangi bir veri ve bilgi şirket tarafından sunulamamıştır. Ayrıca sözleşme konusu şartların sağlanıp sağlanmadığına ilişkin kontrollerin de yapılmadığı belirlenmiştir.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Sponsorluk Yönetmeliği'nin "Sözleşme Yapılması ve Sözleşmede Yer Alacak Hususlar" başlıklı 8'inci maddesinde;

"...

Sponsorluk sözleşmelerinin imzalanmasını müteakip bir sureti on gün içerisinde sponsorluğu alan tarafından Genel Müdürlüğe gönderilir.

Sponsorluk süresinin bitiminden sonraki on gün

içerisinde, sponsorun yükümlülüklerinin yerine getirilip getirilmediğine ilişkin bilgiler, sponsorluğu alan tarafından Genel Müdürlüğe gönderilir. ..." denilmektedir.

Söz konusu Yönetmelik hükmüne göre; sponsorluk sözleşmelerinin bir suretinin imza tarihinden on gün içerisinde, yine sponsorluk süresinin bitiminden sonra da, sponsorun yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğine ilişkin bilgilerin on gün içerisinde Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne gönderilmesi gerekmektedir. Ancak yapılan incelemede, anılan Yönetmelik'te yer alan bildirimlerin süresi içinde yapılmadığı görülmüştür.

Bununla birlikte, SAMULAŞ A.Ş. Samsun sınırları dahilinde şehir içi ulaşım hizmeti veren Samsun Büyükşehir Belediyesine ait bir şirkettir. Şirketin şehir içi ulaşımda hizmet verdiği il sınırları içerisinde rekabet edeceği herhangi bir ulaşım şirketi bulunmamaktadır. Sadece bazı otobüs hatlarında özel halk otobüsleri ile koordineli bir şekilde çalışılmaktadır. Aslında rekabetçi bir ortamda çalışmamak, şirketler için büyük bir maliyet avantajı oluşturmaktadır.

Ayrıca; SAMULAŞ A.Ş 2019 yılı sonu itibariyle, zarar eden ve finansal sıkıntılarını büyükşehir belediyesinin sermaye artırımları ile aşmaya çalışan bir şirkettir. Bu nedenle maliyetlerini minimize etmesi büyük önem taşımaktadır. Şehir içi ulaşımda rekabetçi bir ortam olmaması, aslında şirketin tanıtım maliyetlerinden büyük ölçüde kurtulmasını sağlamaktadır.

www.balioglu.net

Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde faaliyet gösteren bir şirketin yönetiminden şehir içi ulaşımda rekabetçi bir ortamın olmadığını dikkate alarak, basiretli bir tüccar gibi tanıtım maliyetlerinden kaçınması bekleneceği açıktır.

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında;

"Her tacirin ticaretine ait bütün işlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir." hükmü bulunmaktadır.

Belirtilen hüküm, tacirin öngörülü, konusunu bilen, hukuki ve fiili durumu kavrayabilme özelliklerine sahip olmasını gerektirmektedir. Basiretli iş adamı kavramı kısaca ticari hayatın gereklerini ve teamüllerini iyi bilmeyi ifade etmektedir.

Şirketler kar amacı ile kurulmuş olan organizasyonlar olup, ayrı tüzel kişiliğe sahiptirler. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri gereğince kurulan bir şirket Kanun'un 16'ncı maddesine göre tacir niteliğine haiz olup, 18'inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince de ticaretine ilişkin tüm faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmek zorundadır. Dolayısıyla tacirin şirket menfaatlerini her şeyin üzerinde tutma zorunluluğu vardır.

SAMULAŞ A.Ş, sermayesinin büyük bir kısmı Samsun Büyükşehir Belediyesine ait, yıllar itibariyle zarar eden ve finansal sıkıntı içinde olan bir kamu şirketidir. Rekabetin olmadığı bir faaliyet ortamında, aylık 400.000 TL'den 2 aylık toplam 800.000 TL tutarında sponsorluk anlaşmasının imzalanması, şirketin maliyetlerini artırmaktadır. Zarar eden ve finansal sıkıntı içinde olan bir şirkette, maliyetlerde gereksiz bir artışa sebep olan bir sponsorluk anlaşması imzalanması; şirketin, Ticaret Kanunu'nun hükümlerinde de vurgulandığı şekilde ticari hayatın gereklerine ve teamüllerine uygun yönetilmediğini göstermektedir. Oysa ki; SAMULAŞ A.Ş.'nin maliyetlerini minimize etmesi, ulaşım gibi önemli bir kamusal hizmetin daha ekonomik sunulmasını sağlayacak olması münasebetiyle, önem teşkil etmektedir.

www.balioglu.net

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
http://www.sayistay.gov.tr

www.balioglu.net